

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

De prebendis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

& primam clericorum secularium Regulam, secundum quam Augustinus, præter vestes episcopales, gessit lineam communem cum toto suo clero. eoque Ordinarium aliam vestem Capitulo non communem, seu extra formam superpellitij à d. Concilio Basiliensi specialiter præscripti concedere nemini posse est dicendum. præterquam quod Nuntij decretum strinxerat manus inferioris. c. 1. & 2. X. de confirm. vit. vel inutil. & lite pendente nemini liceat supplicare. C. Vi lite pendente nemini liceat.

17.
Minus sine
evidenti
utilitate.

18.
Minimè cum
scandalo.

19.
Litibus,
alijque in-
commodis,
ab talem
causam
nasci solitis.

Vt omittamus, quod de causa dicendum est, quod in rebus novis constituendis evidens esse utilitas debeat, vt recedatur ab eo iure, quod diu æquum visum est. l. 2. D. de const. princip. quæ utilitas hic non apparet; sed potius diminutio charitatis fraternæ; quæ ad scandalum vergit; nihil autem faciendum est cum scandalo. c. nihil 2. X. de præscript. c. ad aures X. de temp. ordinat. nequidem Papæ mandato parendum, si suborietur scandalum, c. cum teneamur. X. de præb. scandalum hic pars utraque agnoscit; sed causam altera in alteram rejicit, & optandum fuisse vt Decanus (qui multa bona opera se dicit operatum, & testatur Ordinarius) quamvis res sibi fuisse ritè permissa, imitatus fuisset D. Paulum 1. Cor. 8. si esca, inquit, scandalizat fratrem meum non manducabo carnem in æternum. Solent ex huiusmodi causis maiora nasci incommoda, & litigia. neque enim novum est ratione formæ, coloris, materiæ vestium inter ecclesiasticos graues excitari controversias. vt patet ex c. 1. de verb. signif. in extrauag. Ioan. XXII. Clement. V. & Nicol. IV. quæ ibidem citantur. clement. 1. & c. exijt in 6. cod. vt & latius diximus in Consule. can. de regular. cons. 20. & seriam esse materiam in ecclesiasticis, formam, & colorem vestium patet ex d. c. cle-

rici. & tot. vit. de vita & honest. cler. c. præcipimus. 21. q. 3. c. vt periculos. ne cler. vel mon. in 6. non tantum vt ex vestium forma distinguatur aduersus personas laicas; sed & ecclesiasticas alterius instituti. d. c. vt pericul. Rodrig. 1. 2. q. 99. reg. 9. 77. ar. 6. neque aliquis ex veste sibi prohibita quippiam vsurpet, vt de compagis & mappulis valde serio agitur in c. peruenit. c. illud. d. 93. de vtu pallij X. tot. eoit. pontificatium. Trid. s. 6. c. vlt. clem. fin. de privileg. & c. De exemptione Capituli tanquam præiudiciali questione esset etiam dicendum, nisi in possessione jurisdictionis esse Ordinarius, & lite pendente eam vt posse diceretur; secundum distinctiones c. cum persone de priuileg. in 1. & quamvis non subito etiam gratia potest concedi: sed tamen non talis quæ illum soluat aliqua lege, qua alioquin teneatur. cum non subditum nemo possit soluere vel ligare. c. omnis. de penit. & vt. miss.

DE PRÆBENDIS

An ad præbendas gratiis affectas dignus sit assumendus?

Missio digno promovendum esse in curatis, similibusque beneficijs digniorem, sed neque in cathedralibus præbendis omnibus id obtinere, vt scientia digniores eligendi sint, ex c. vener. d. X. de præb. diximus in Tur. pont. in 4. de elec. n. 18. quamvis in dignitate videatur Concilium Trid. s. 24. 12. in princ. & de alijs diligenter disputet Gutier. can. quæst. 10. c. 11. exigit saltem d. c. 12. vt eligendi tales sint, qui suo muneri respondere possint. quamvis dignitates præsertim in cathedralibus, dicit esse iustitias, vt qui eas obtine-

rent, pietate praeclerent, alijsque exemplo essent. enimvero in erectione nouarum sedium Belgicarum, vt Episcopi ecclesiam suam personis exercendam, & ad iurisdictionem exercendam, ceteraque munia ecclesiastica obeunda idonejs debite instructam, iugiterque decoratam haberent, erectae sunt nouem praebendae personis in famosa Vniuersitate graduatis affectae, quae consilium & operam in negotio ecclesiae, & religionis, ceterisque difficultatibus Episcopo praestare teneantur. vt hic eruditio nec competens tantum; sed & quae decorem ecclesiae adferre possit, requiri videatur. adedque obtinere, quod rescriptum est in officio seu beneficio cancellariae in c. vn. X. vt eccles. benef. sine dim. confer. non ex affectu carnali, inquit, sed discreto iudicio, debuisse ecclesiasticum officium, & beneficium in persona magis idonea dispensare. cancellariae officium subsidium fert episcopali iurisdictioni exercendae. ad cuius suppetias cum itidem sint erectae praebendae graduatis affectae, sequi videtur in personis magis idoneis esse dispensandas: &, vt loquitur c. constitutis 46. X. de appell. qui ecclesia magis uiles, & idonei reperirentur. ceterum ea verba magis idonea, ad quaestionem nostram non videntur spectare; sed ad comparationem illius, qui cum collatore pactum de fructibus beneficii inierat, cum a beneficijs huiusmodi conuentiones abesse debeant; liberetque, plenè, & sine diminutione illa conferri. ideoque in d. c. vn. §. cum enim. non aliud exegit Innocentius III. quam vt episcopus Mediolanensis ostenderet, quod cancellariam persone idoneae, modo canonico, & tempore competenti donasset. ita vt collatio affectarum praebendarum digno facta; omisso quamuis digniori, sit rata, nec facile irritari possit. attamen verba, quae supra citauimus, aliquid

non vulgare exigere videntur: si non tam eminentem scientiam, de qua d. c. venerabilis, quod vix ad culmina dignitatum, inquit, nedum ad praebendas viri eminentis scientiae ualent reperiri; tamen vt exigat discretum iudicium, vt loquitur d. c. vn. electorum; seu arbitrium boni viri; ita vt a conscientia absit carnalis affectus; adsit zelus debite instruendae, & ornandae ecclesiae; per personas eligendas: atque illae sint tales, quae eiusmodi ornamenta adferre possint. quae qualitas ex eo intenditur, quod ex iisdem nouem graduatis dumtaxat assumi possint promouendi, in plerisque iisdem nouis episcopatibus, ad dignitates archidiaconatus, archipresbyteratus, & poenitentiaratus: edoque ad graduatis affectas praebendas eligendi, tanquam destinati ad huiusmodi dignitates aliquando obeundas, considerandi nonnihil sunt iuxta d. c. 12. vt si impraesentiarum ijs qualitatibus praediti non sint; spem faciant certam maturitate temporis tales euasuros. & quidem Archidiaconus & Archipresbyter curam, seu internam seu iurisdictionalem exercent: poenitentarius etiam dicecesanus & doctrina & prudentia praeditus vt sit, & res exigit, & Concilium Trid. sess. 24. c. 8. maturamque aetatem 40. annorum. Et ab initio ecclesiae officium huiusmodi fuit eximium. vt videre est apud Spondanum in Annal. eccl. ad ann. domini 56. & alibi. adiecit tamen idem Concilium clausulam, seu aliam pro loci qualitate aptior. vt si vel aetate, vel laureis theologiae seu iuris careat; ea tamen sit prudentia, & doctrina, alijsque virtutibus instructus, vt haec illis praeponderent; tanquam alijs aptior assumi possit, iudicio Ordinarij, vt in simili idem Trid. sess. 25. de regular. c. 7. in praefecta monialium eandem aetatem requirit. discretionem tamen Ordinarij, quid è re monasterij magis sit, permittit. idem

3. Tanquam destinata ad dignitates digniori conferendas.

4. Poenitentarius dignior aptiorue assumendus quamuis annis quadraginta minor.

idem ergo hic Concilium momenta aptitudinis ponderanda committit Ordinario. ut quamvis inter graduatos aliquis sit 40. annorum; si tamen alius minor sit aptior; præferri possit. citati à Barbosa, in Collect. DD. ad Conc. Trid. f. 24. d. c. 8. & id liquidum facit vox seu: quæ regulariter & naturâ suâ est alternatiua. Tusc. in verb. dictio seu, conc. 372. n. 1. 2. 29. præsertim dum ponitur inter diuersa. n. 21. ut palam hic diuersa facit per adiunctionem vocis aliâs, seu aliâs, inquit, qui aptior reperitur. Adde d. sessionem. 24. Conc. Trid. celebratam esse an. 1463. & sic posteriorem esse Bulla erectionis novorum episcopatum Belgij: loqui autem d. c. 8. in futurum: poenitentiaris, inquit, instituatur, non autem decernere de præterito, aut legem dare poenitentiaris iam antè institutis, sed eos suis legibus relinquere. Bulla autem gradum dumtaxat requirit, non eam ætatem, ut decretum quidem ex rigore non obtineat, tamen rationando conueniat. sed omnino illud, ut aptior sit: ut loquitur Trid. seu magis idoneus, ut exigunt canones ante citati. quod si autem ex graduatis aliquis se aptiorem esse, & iniuriâ præteritum existimet; electio non est nulla; sed per Superioris examen videbitur an erit annullanda. diximus in Iur. pont. nou. anal. de elect. n. 15. vers. electio, in alijs nulla foret, si extra graduatos affectarum præbendarum possessores, quis ad dictas dignitates contra dispositionem d. bullæ assumeretur: aut ad has præbendas non habens gradum. Trid. f. 27. c. 5. in nouis sedibus: quamuis ad poenitentiarium sine gradu ex vi d. c. 8. f. 24. Trid. aptior graduatus assumi possit. Porro examè an quis sit aptior omnes vtriusque qualitates expendet: ut in c. 18. f. 24. in concursu parochiali, ætatem, mores, doctrinam, prudentiam, aliasque res ad huiusmodi officium opportunas.

RESPONSVM II.

De Commendis.

DVm quæritur quæ sit auctoritas, aut iurisdicção commendatarij; quid facere, quid præstare possit; attendenda sunt verba commendantis; qualitas, atque conditio beneficij commendati, & finis commendationis. Verba; quoniam, ut diligenter obseruandi sunt fines mandati. f. 34. 5. D. Mandati; ita & commendati. Conditio beneficij; quoniam ut illa varia est; ita ex ratione subiecti, quod circa illud præstandum est, variatur. finis autem; quoniam ut de lege dicitur, quod finis sit anima legis; ita & in beneficio commendato finis, ob quem commendatur, tanquam scopus actionum est suspiciendus. vii post alios Euerardus in locis legal. l. 2. fin. rectè dixit potissimam causam omnium esse finem.

Inuentæ ergo sunt commendatæ; ne beneficia interim dum vacent damnum caperent. ut dum sponsum non habent; sponso vires & officia suppleat commendatarius. si ergo simplicia sunt, missæ, & sacra munia illis incumbentia expleantur: si curata; cura animarum nullatenus negligatur: si maiora, atque dignitates; ut contra omnia congruè supportentur.

Quapropter in curatis Conc. Trid. f. 24. c. 18. dum vacant, atque idoneum in ea vicarium, cum congrua fructuum portione constituiti iuber: qui onera, inquit, ipsius ecclesie sustineat, propterea Gregor. X. in Conc. Lugdunensi commendari ecclesiam parochialem vetat alicui, non constituto in ætate legitima, & sacerdotio; eamque permittit vnicam, & in tempus dumtaxat semestrem. c. nemi. de elect. in. 6.

Qualitatem sacerdotij cogit; propter

propter necessariam Sacramen-
torum administrationem, quæ
illud exigit; exercitumque curæ.
vnicam admittit; sicut & Con-
cilium Tridentinum *f. 7. c. 4.* bene-
ficiorum pluralitatem ne titulo
quidem commendæ perpetuæ
admittit, semestrem tantum tempus
recipit; quoniam rard fit, vt com-
mendæ vergant in ecclesiæ utili-
tatem (et si sine illa eas irritas ha-
bet d. c. nemo) quæ sunt diutur-
nioris moræ, aut perpetuæ. aded-
que & semestres nunc sublatae sunt
in parochialibus ecclesijs, per
Conc. *Trid. f. 24. c. 18.* vbi mox
quidem in vacantibus poni vica-
rius, sed quamprimum de recto-
re prouideri mandat. & com-
mendæ quidem perpetuæ olim
ignotæ fuerunt; dum magis cura
gregis, quam lana quæreretur. &
propterea iam inualescentes eas
damnauerunt Innocentius VI. *per
extrauagant. suam incip. Pastoris,* &
Clemens V. *per extrauagant. incip.
ex superna, quæ sonitur, in extraua-
gant: com. tit. de preben.* vbi etiam
ad Regum & magnatum instan-
tiam, narratis incommodis, quæ
ex eis nascuntur, reuocantur com-
mendæ, etiam Cardinalibus fa-
ctæ, eisque consonat Conc. La-
teranense *sub Leone X. f. 9. in bul'a
de reformat. Curie,* & demum Con-
c. *Trid. f. 25. de regular. c. 21. & f. 14. c.
10. & f. 21. c. 8.* & quidem d. c. 10.
regularia beneficia non nisi reli-
giosis illius ordinis, vel ijs, qui
habitum omnino suscipere, &
professionem emittentur, &
conferri permittit. d. *verd. c. 21.* ip-
sa monasteria, abbatias, prioratus
aut præposituras, quæ suos con-
uentus habent, non nisi regulari-
bus personis eiusdem ordinis, at-
que iam expressè professis, quæ
gregi præire atque præesse pos-
sunt; quinimo spectatæ sint vir-
tutis atque sanctitatis. voluitque
etiam sic prouidere ijs non tantum,
quæ impofterum vacarent, sed
etiam quæ iam tunc erant com-

mendata. & quidem si Capita es-
sent Ordinum; vt qui ea in com-
mendam tunc obtinebant: infra
sex menses illorum religionē pro-
fiterentur; vel illis cederent; aut
aliàs ipso iure vacare censerentur.
quanto magis nolit nunc mona-
stera Ordinum Capita commenda-
ri; ne vero vnquam fraus fieret;
subreptitias declarauit prouiso-
nes, si monasteriorum qualitas ex-
pressa non fuerit. d. *autem c. 8. f. 21.*
commendata monasteria visi-
tari, & corrigi per superiores; &
vbi non viget regularis obseruan-
tia, etiam per bps copos, tanquam
sedis apotolicæ delegatos. & spe-
ciatim cura animarum, si qua illis,
vel eorum annexis imminet, alia-
que debita obsequia rectè exerce-
antur, & propterea, vt ad com-
mendam parochialem redeamus,
notatur *in d. c. nemo. ac alibi passim* ab
Interpretibus commendatarium
parochum posse ac debere in populo
diuinum verbum exponere, con-
fessiones audire, aliæque ad curam
animarum pertinentia Sacramen-
ta ministrare. *Cuchus in Institut. ma-
i. l. 3. tit. 6. n. 43.* quo titulo tam
parochum quam reliquos com-
mendatarios perpetuos assimilari
veris prælatis docet. & quæ alio-
quin præstare possint, quæque eis
competant specificè multa. *vt &
alii moderni infra in fin. citandi.*

Nunc ad monasteria quod atti-
net; si commendata fuerint, intelli-
gitur cura commissa, vt religio &
disciplina regularis conseruetur;
vt vices præfecti itidem regularis
suppleantur, sic *in c. obitum. desl.
61.* vacante ecclesia Panormitana
Gregorius Barbatò Episcopo il-
lius visitationem committit, & *in
fin. monasteria autem,* inquit. *si qua
sint in ipsius constituta parochia sub eua
cura, dispositioneq, quousq, illic p' oprius
fuerit ordinatus l'pi copus, esse concedi-
mus. sub cura, inquit, dispositioneq,*
cura accipitur pro onere, siue pro-
uincia alicui delegata. *ita Spiegel. in
lexico. jurisconsultus in. l. 1. de ofi-
cio*

2.
Capitulum
Ordinum?

9.
Quid com-
missum
commen-
datario
parochus

10.
Quid re-
gulant

cio prof. orbi. curam carnis ad illum spectare dicit. Salomonius interpretans hanc legem *vers. & ideo forū suarium sub ipsius cura est; verbum, inquit, cura hic pro sollicitudine, imperio, & iurisdictione intelligo: quia in magistratibus sic accipi solet.* dispositio, etiā vocabulum admodum generale est; & quamcumque ordinationem comprehendit. vt si quid in monasterijs fuerit inordinatum, ordinare commendatarius possit: & quod agendum, faciendumue fuerit; dirigere atque mandare, prout ex iuris ratione, vel statutorum, constitutionumue Ordinis dictamine gerendum fuerit.

II.
Quid cathedralis?

Ad cathedrales autem Ecclesias quod attinet; ad earum proportionem dicendum est commendatarios in illis forte necessarios iuxta c. 18. f. 24. idoneos cum congrua fructuum portionis assignatione constitui debere, qui onera ipsius ecclesie sustineant, donec eis de rectore prouideatur. de huiusmodi commendatario agit c. relatio. cum seq. 21. q. 1. *quidquid, inquit, de predicta rebus ecclesie, vel eius patrimonio, seu cleri ordinatione, & omnibus generaliter ad eam (nota) pertinentibus, solerter atque canonicè ordinare, facereque prouideris libera habebis (quippe vt sacerdos proprius) modis omnibus facultatem.* Cathedralis ergo commendatario libera competit de omnibus generaliter ad clerum pertinentibus canonicè disponendi facultas: id est secundum permissa canonum. quippe, inquit, vt sacerdos proprius: comparatiuam uoculam, vt, adiungit, quā significat quemadmodum sacerdotem proprium, ita commendatarium ecclesie munera obire. vnde Interp. communiter iuerunt in hanc sententiā, vt quod ad officium pertinet, explere illud commendatarius possit, perinde atque titularis: id est, quæ ad ipsam administrationem pertinent, quod verò ipsos honores, aliaque quæ inde fluunt atti-

net, ad alias decisiones pertinet. vt iam supra monuimus à modernis infra citandis tradi multa vbiq; specificando, quæ hic longum nimis foret recitare. ad eandem rationem in c. cum nobis. X. de elect. constituitur procurator seu ceconomus vacantis ecclesie Capuanæ, in procuratorem, inquit, concedimus liberam administrationem etiam in temporalibus quàm in spiritualibus committentes. & in c. cui. 42. de elect. in 6. ea clausula explicatur. *si cui, inquit, procuratio seu administratio cathedralis ecclesie, plena & libera in spiritualibus & temporalibus, à sede apostolica (cui hoc soli competit) est commissa, potest alienatione bonorum immobilium dumtaxat excepta, omnia que iurisdictionis Episcopalis existunt, & que potest electus exequi confirmare, liberè exercere, illa quippe que ministerium consecrationis expoliam (nisi fuerit Episcopus) per alios factas Episcopos expediri.*

Porro hodie commendatarum diplomata, quamuis olim relictis antiquioribus terminis expedirentur stylo laxissimo scribuntur. vt post Comesum ad reg. cancell. de inuena. q. 5. moderni passim notarunt. vt in aliam prorsus naturam à vetere migrauerint. adedque Duarems De sacris ecclesie ministr. l. 5. c. 8. plenior, inquit, conceptio diplomatis pontificij, & mores vbiq; recepti faciunt, vt commendatarius non simplex capis, depositarius, procuratorue, sed dominus quodammodo habeatur. nam & procuratores in rem suam appellantur à iurconsultis, qui nihil minus quam procuratores sunt, & saum non alienum negotium gerunt. & certum est huiusmodi procuratoribus fiduciaris iura dispensatores, de quibus loquimur, perquam similes esse, cum ipsis non ecclesia gratia, sed sua potius (vt recte quidam aiunt) administratio concedatur.

Et speciatim Chassaneus ad consuet. Burgon. tit. de mains mortes rubric. Per te 9. §. 9. in Consilio ibidem inserto docet ex amplitudine verborum styli hodierni huiusmodi commenda-

tarios

tarios assimilari veris praelatis, agit autem de commendatario Abbate, ubi ex stylo diplomati inserta fuerat hæc clausula, de redditibus illius monasterij, fructibus & proventibus, iuribus, & obventionibus vniuersis liberè disponere & ordinare, prout veri ipsius monasterij abbates disponere potuerunt: curam & administrationem monasterij ipsi in spiritualibus & temporalibus committendo, ac faciendo sibi à conuentu obedientiam & reuerentiam debitas & deuotas, & seruitia & iura ab ijs debita exhiberi, concluditque Chassanæus iura omnia loquentia de veris Abbatibus, habere locum in huiusmodi commendatarijs, adeoque citat Bartholum, Andream Siconium & Geminianum, sequiturque Gomesius, d. q. 5. & passim moderni.

Ex his sequitur non esse facile respondendum ex veteris iuris ratione aduersus hodiernos commendatarios, qui cum tanta verborum amplitudine, canonum, & priuilegiorum derogatione constituuntur: nisi ipsarum commendatarum literis penitus perspectis, vt de libertate & priuilegijs responsum est in c. porro X. de priuilegijs. Quærere ergo an Abbas commendatarius habeat Iurisdictionem spirituales; an, si abbatia sit matrix, habeat in filias non tantum vniuersim, sed & filiarum alumnos singulos; mediatam, an immediatam, non physicè aut philosophicè, sed moraliter, œconomicè, ac politicè: vt iure ciuili filium pater non tantum habet in potestate, sed & ex eo nepotem, pronepotemque *Inst. de patria potestate*. immediata potestate, quæ non competit patri, qui est in potestate: quamuis physicè nepos per patrem nectatur auo. vel quod si abbatia sit Caput Ordinis, an commendatarius, quamuis hodie per Trid. vt diximus vetitus, ex plenitudine tamen pontificiæ potestatis constitutus, iurisdictionem habeat gene-

ralem in Ordinem; in omnes, an singulas abbatias, vniuersos an singulos alumnos; mediatam an immediatam; cæteraque huiusmodi quærere, inquam, non proposito commendationis diplomate, frustraneum est. Sed obseruandum est quod Alexander III. Ambianensi Episcopo rescripsit in d. c. porro, ex inspectione priuilegiorum plenius aduertere potes, & secundum quod inuenieris, ita obserues.

Nihilominus supposita, quam diximus, commendatariorum hodiernorum ex styli amplitudine, generatim est dicendum eandem autoritatem, iurisdictionemque, quam haberet verus Abbas abbatie matricis & Capitis Ordinis, habere commendatarium, cui ea in procuracionem & commendam est data cum clausula plenæ & liberæ in spiritualibus & temporalibus administrationis (vt hodie solent) idque disertè decisum est in d. c. is cui, quod supra extense recitauimus.

Et consequenter obedientiam & reuerentiam commendatario deberi, iuraque & seruitia consueta Prælato. nec tantum expensas in administrationem necessarias, & congrua alimenta, & quanta Prælatus ex antiqua cum conuentu fortè partitione, Ordinis statuto, Pontificis determinatione: sed &, vbi hæc non sunt, fructus deductis arbitro boni viri oneribus suos facit in vfus vertit. adeo vt etiam si in malos verterit, non teneatur ad restitutionem. *Gomez. d. q. 5. fructus*, inquam, nam ipse rei immobilis est interdicta alienatio, d. c. is cui, cui styly adiunxit & mobilis pretiosæ. *Rebuff. de benef. l. 1. de commend. n. 13. Chassan. vbi sup. Baunius in prax. c. 1. 3. c. 3. addit ex cõst. Pij V. & Greg. XIII. peculium morientis monachi*; vt id à commendatario arripi nequeat, sed in rem monasterij verti debeat. Quibus omnibus de rebus, alijsq; id genus; nuncupatim in quibus commendatari veris titulis equiparentur, videri possunt

H 2 moder.

15.
Iurisdic-
& autho-
ritas.

16.
Fructus.

moderniores. (Comesius ad Reg. Canc. de triennial. q. 5. Cuchus Instit. maior. l. 3. t. 6. Azor. inst. mor. p. 2. l. 6. c. 31. Rebuff. de benef. l. 1. de commend. eod. lib. 1. de devot. Garcias de benef. p. 4. c. 4. Et quos ille citat presertim in fin. gloss. ad sanct. pragmat. de elect. c. licet. ad v. caus. & paulo post. n. 9. Choppin. monastic. l. 1. c. 2. n. 3. de sac. eccl. polit. l. 1. c. fin. n. 17. l. 2. c. 8. n. 12. monastic. l. 1. t. 1. n. 14. t. 2. n. 2. 3. l. 2. t. fin. n. 17. in fin. & eod. l. 2. t. 1. n. 9. recitat diploma Sixti V. in margine Innoc. VIII. per quod privilegio vetatur, ne in ordine Cisterciensi commendatarij ullam habeant iurisdictionem, sed ea redeat ad Patrem Abbatem: nec competat monachorum muneri taxatio, novitiorum receptio, nec benedictio in monasterijs; sed superioribus ordinis: cassentur gratia expectativa, reservationes, mandata, commendae, nominationes, oblationes, uniones &c. alibi etiam alijs concessa memorata privilegia, ne eorum monasteria imposterum commendentur. sed privilegia omnia suo pondere superat decretum sanctissimi Concilij Trid. d. c. 21. s. 2. 5. de regul. quod seculi vehit dictamen Spiritus sancti. sed importunitates, & obrepensium artes etiam hodie huiusmodi commendas extorquent, cum amplissimis omnium iurium ac privilegiorum derogationibus: & ob plenitudinem potestatis pontificiae his patendum est, nisi per obreptionem obtentae declarentur; & admittenda sunt quae supra diximus.

17.
Commen-
de mona-
sticæ à Con-
cilio Trid.
vetitæ.

RESPONSVM II.

De Regula Cancellaria de trienniali possessore.

Plures simul incurrunt difficultates in hanc causam, nam quamvis dicatur litem super possessorio motam non reddere be-

neficiam litigiosum, Rebuff. in prac. ben. l. 2. de subrogat. n. 31. ex nota & Cassador. decis. 4. ut lite pendente, quasi possessio nihil commune habeat cum petitorio: & ut quis non dicatur pacificus, litem moveri exigatur super ipso titulo; Innoc. in c. cum M. Ferrarion. X. de const. alij in. c. 1. & 2. ut lite pend. in 6. adeoque super proprietate, ac petitorio iudicio: tamen regula nostra exigit pacificam possessionem; atque ex titulo; & adeoque utrumque coniungit, & titulum & possessionem si cui ergo liceat uterque in possessorio, utique non pacificè possidet. eoque magis quod iudicia beneficialia possessoria tractari non possint sine consideratione petitorij, quia in spiritualibus possessio esse non potest sine titulo, saltem colorato, & apparenti. c. 1. de reg. iur. in 6. & sic possessio litigiosa facit possessionem beneficij non pacificam. Merlin. tract. de annal. poss. n. 132. ideoque si labitur triennium durante lite possessoria, etiam ei cui possessio adiudicatur, non prodeit tempus ante lapsum.

Sed an profit quod exinde labitur, an verò dicendum sit existisse semel conditionem, ac litem fuisse motam? eoque quantum exinde sine alia lite labatur triennium, sine lite non possessio arg. l. siquis. C. de Instit. & solut. & dicendum est prodesse. Papon. ar. lib. 8. t. 9. ar. 2. & 3. (& ad hoc applicant plures illa verba regulæ de poss. trien. antiquas lites super illis motas penitus existinguendo, quorum alioquin quam obscurus sit sensus, videri potest ex ijs, quae habet Alphons. ad d. regul. & d. l. siquis procedere in ijs, quae semel acciderunt: quia non exigit nunquam litem motam fuisse; sed non à triennio. & sic Concilium Balianense litem non tantum fuisse aliquando; sed pendente exigit, & quoniam iure canonico nunquam petit instantia; c. pen. X. de iudic.

judic. & sic pendere lis semper intelligitur, exigit ulterius liti prosecutionem. *lis autem*, inquit, *hoc casu intelligatur*, si ad executionem citationis, iuris, que sui in iudicio exhibitionem, ac terminorum omnium observationem processum fuerit. ubi glossa *pragm. sanct.* dura esse ea verba dicit; & egere declaratione, quia ea verba omnium nihil excludunt: & sic ex eorum rigore processum esse oporteret usque ad conclusionem causae: postquam partes non amplius audiuntur: *e. dilectus de fid. instru. c. pastoral. de caus. poss. & prop.* cum alioquin nulla praescriptio non interrumpatur per contestationem: *l. more. C. de rev. 2. end. l. pen. ne de stat. def. c. illud X. de praescript. & ibi DD.* ideoque Charondas *respons. l. 1. r. 37.* saltem liti contestationem iuxta *l. vnic. C. de lit. contest.* requiri ait, nec sufficere citationem. eiusque defectu triennalem possessorem molestari deinceps vetitum pluribus arrestis, quae refert. sed & hoc durum in eo, qui diligentiam, quam potuit, exhibuit. v. c. malitiosi multi de competentia iudicum, de suspitione, de alijs tricis altercantur improbe: & quamvis damnentur in expensas; magnum tamen lucrum fecerint, si beneficium obtinuerint: quasi lite in causa principali non contestata. & ideo Concilium Basiliense neque de contestatione mentionem facit; sed terminis: & quidem *lis*, inquit, *in hoc casu intelligatur*: ideoque significat se aliquid novi, seu speciale statuere. nam regulariter lis induci, & pendere dicitur ex sola citatione. *cl. m. 2. ut lite pendent. & d. l. vni. C. de litis contest.* res in iudicium deducta dicitur per liti contestationem: quia non ante iudicium videtur induci. sed lis à iudicio etiam differt. *c. form. X. de verb. signif. l. liti nomen. 36. & ibi Alciat. & qua ibid. citat. D. de verb. signif.* & quia dicimus litem contestari; etiam iam ante litem esse

significatur. ut non quidem hoc casu sufficiat citatio; sed prosecutio per omnes, ut fieri potest, terminos; non tantum exceptiones dilatorias: ut quidam in *d. gloss. pragm. sanct.* sed etiam contestationem, aut aliam diligentiam, quae fieri poterit ex circumstantijs, & Iudicis arbitrio. Ut in hac causa finito etiam possessorio, post plurium annorum diligentiam, vix decisum est super Iudicis competentia, per recursum ad Cancellariam pro cassatione; & rescripti controuersia, ob omnium Ordinarium; tanquam partem aut suspectum, seu alias.

Sed & quaeri potest an perpetua hic non sit causa per libellum Pontifici oblatum? *ex l. 1. C. Quando libellus Principi oblatum liti contestationem faciat*: adeoque cum Iudex Ordinarius hic Iudex esse non potest: Papa aditus ut alium delegaret, negotio explicito, censenda sit lis inducta, imò contestatio; ad effectum perpetuationis, aduersus triennium huius regulae praesertim dum citatus incertum haberet domicilium. sed *d. l. vnic.* nec libellum Principi oblatum, nec parti notificatum ad contestationem sufficere ait: & *l. 2. C. quando libell. Princip.* decidit *d. l. 1. l. locum solum habere*, ut per libellum perpetuetur actio anno peritura, non quae diuturniorem praescriptionem exigit, adeoque non haec triennalis. & verò orator qui aduersario absenti, aut incertas sedes habenti diem dicere non potuit, de eo protestari debet. *l. 2. D. de nau. fauor. l. 2. C. de an. except.* & Concilium Basiliense de impeditis disertè sic statuit; *excepto hostilitatis casu, vel alterius legitimi impedimenti; de quo protestari, & illud iuxta Concil. Viennen. intimare teneatur.* refertur illud in *Clement. causam de elect.* ubi in §. *quod si forsitan praescribitur forma appellandi tali casu; intimandi, & protestandi: qualis diligentiae hic nulla forma*

5.
An hic non sit lis perpetua per libellum Papae oblatum?

6.
Impedito quid agendum ne aduersarius fiat pacificus?

servata est. At verò obligat quidem Concilium Basl. ad formam illam; sed non addit omissionem vitare exceptionem impedimenti. sed quia relata d. clementina inest referenti Concilij decreto; sequitur idem effectus, qui clementinæ: quæ ait §. pen. *Et si intimatio aliter facta omni careat effectu.* idemque iubet servari casu quo intimatio aliqua faciendâ aduersus absentem, aut qui sit difficilis conuentionis. *Et ita gloss. ad d. pragmat.* atque adeo Clementina hic obtineret, quamvis Conc. Basiliense non vigeret.

An ergo rescripti omnis effectus euauerit quod non habuerit executionem citationis, nec delegato illud præsentetur, aut citationis decretum petitum sit intra triennium à sententia in possessorio lata? & dicendum est euauisse, quantum est ex defectu litis ab actore motæ, & debite prosecutæ, nisi aliud doceretur.

An autem quod Actor negligit ipse prosequi, iuuari possit ex prosecutione per tertium facta, qui collationem hic habuit à patrone, seu collatore Ordinario? qui adhuc in lite est possessoria aduersus citatum? Gomez. *ad reg. de triennal. q. 22.* prodesse ait, tertij prosecutionem: idque semper tenuisse Rotam: contrarium censet gloss. *ad pragmat. sanc. verb. terminorum. §. quaritur an motio litis.* eam propugnauit Rebuff. *de pacific. poss. n. &* apud Papon. *aref. l. 8. tit. 9. aref. 7. & 8.* pluries refertur pro hac sententia iudicatum. & sic sentit Chokier *ad d. reg. de trien. n. 85.* & *ad regulam de surrog. n. 35.* quando saltem vnus ab altero cautam non habet, quia talis possessor molestari non debet per agentem ex iure tertij: quoad agentem liberas ædes habet; atque præscripsit: vitium litigij personale esse, beneficium non afficere contenditur: decretum Concilij Basiliensis, atque adeo hanc regulam cuiusque

negligentiam punire. Et vero in controuersijs omnibus summum punctum ferre debet finalis ratio legis. atque adeo cum ea hic sit, vt è medio tollantur, quantum fieri potest, lites beneficiales, per quas cultus diuinus, & ecclesiarum cura negligitur; is finis magis obtinetur, si pacificus quis esse intelligatur respectu ad actorem, iuxta legem loci §. *competit. D. si seruitus vendicetur.* adducitur etiam lex 7. §. 7. D. *quibus ex constit. in possessione. eat. lex qui precaria. D. de precar. lex 1. §. 1. D. de litigios. &* ipsa Concilij verba, atque etiam illa regulæ in personam concepta sunt: *quicumque pacifice & sine lite possederit, &* iterum; *lis intelligatur si ad executionem citationis iurisque sui (nota) exhibitionem, ac terminum omnium obseruationem processum fuerit:* ita Concilium. exigit ergo citantem & exhibentem iura sua, & omnes consecutiue terminos obseruantem, vtique suæ quomque litis, in quo si actor defecterit, pacifice & sine lite intelligitur esse possessor: quamuis alia ab alij patitur. Neque verò regula tenet possessori propter illum: sed minuendas lites, & ecclesiarum damnâ: odit tergiversantes, & triennio excludit; quamuis potiori in re nixos. vnde & quodcumque aduersarijs exclusis inquiri in possessorem ab Ordinario iubet Concilium. adeoque interpretatio ea regulæ accipiendâ est, quæ cum fonte suo conuenit: scilicet ecclesiarum, & cultui diuino; summa ratio est, quæ pro religione facit, *per personam. D. de religiosis. ac in dubio pro illa est iudicandum. c. si quis dicit DD.X. de sentent. & re ind.*

Sed restat videre an in nostro possessore triennali sit aliquis defectus tituli, aut coloris? & immo primis prouisus est ab Ordinario aduersus prohibitionem c. *fin. ex lit. pendens. in 6.* ne lite inter aliquos pendente, altero moriente, noua prouisio fieri possit, quam dicitur aduersus

7.
An lis ab alio mota tertio pro sit?

aduersus superstitem lis finita non sit: ne propter novos, inquit, aduersarios, qui malitiose interdum perioribus surrogantur, litigia in ecclesiarum dispendium prorogari contingat. aduersus quam iuris prohibitionem nihil potest Ordinarius, præsertim obstante decreto irritante d. c. fin. quod, si, inquit, secus factum fuerit eo ipso irritum habeatur. eademque ex causa nata est regula Cancellariæ, de subrogandis colligantibus: vt, si intrusus non fuerit, à Papa superstes mortuo subrogetur: nec valeat alijs facta surrogatio: nisi fortè post mensem: quando tertius subrogari in illo potest.

Surrogari, inquam; nam regula Cancellariæ non vterius recedit à prohibitione d. c. fin. at hic Ordinarius non surrogauit; sed simpliciter collationem, seu prouisionem fecit personatus; tanquam vacantis per obitum d. G. amplius iuris prohibitioni contraueniens, quam vel soleant ipsi Pontifices.

Quorum ratio est, vt vitetur vel malum ipsum, vel illa species mali, quo aliquis instituitur in beneficium viuentis; si fortè superstes iustum habeat titulum, cui malo, præter nullitatem, adiecta est excommunicatio in c. 1. X. de concess. præb. non vacant. vt ne quidem hanc speciem admittat Pontifex in c. 4. X. eod. quamuis secundum, inquit, plenitudinem potestatis de iure possumus supra ius quod non potest Ordinarius. clement. 2. de elect. c. cum inferior. de maior. & obediens.

Cum ergo hæc citati collatio non tantum nullitatem, sed & speciem mali secum ferat; vt pro titulo videri non possit esse collatio; quæ si non crimen, seu malum ipsum, speciem saltem mali inuoluit: sequi videtur hunc possessorem triennali regula non iuuandum. & ita tenent citati à Mandos ad reg. 21. q. 12. & ad regulam de triennal. vt citat Chokier ad eandem reg. de trien. n. 82. in fin.

Alter defectus argui posse videtur ex eo, quod regula Cancellariæ, dum titulum exigit, ex apostolica, inquit, vel ordinaria collatione, seu præsentatione, & institutione illorum ad quos beneficiorum huiusmodi dispositio pertinet: & propterea Legati extra fines suæ legationis, Episcopi extra fines suæ diocesis, fiti beneficij collatio non tribuit colorem. adeoque & quando notorium est ad Episcopum beneficij dispositionem non spectare, colorem non videtur tribuere Episcopi collatio, secundum mentem regulæ, quæ exigit concessionem illorum, ad quos ea pertinet. ideoque illa verba Apostolica, vel ordinaria collatione significant non Episcopi; sed ordinarij collatoris prouisionem. quemadmodum & illa verba, præsentatione, & institutione illorum ad quos pertinet, exigere videntur vt in beneficijs patronati subiectis præsentatio & institutio adsit. quoniam Episcopi prouiso neglecto patrono fit irrita. c. 14. X. de iur. patronat. tamen, nisi patronus infra sex menses reclamauerit, valida manet Episcopi ordinatio. tot. tit. eod. ideo magis per triennium pacificè sic possidens & colorem habere, & non molestandus esse censendus est. Chokier ad d. reg. post Wamef. neque, par esse videtur causa, vbi ad aliū quam Episcopum collatio, & dispositio omnis notoriè pertinet; quippe, qui ius nullum habet, in alium transferre nullū potest: qui colorem iuris non habet, in alium transferre non potest. ideoque violentus ille censendus est, qui sine vilo titulo occupat, aut colorem, quem reijcit Concilium Basiliense. & sine titulo: quem exigit regula. aliud dici potest in eo, qui ius quidem habet prouidendi: sed impedimento aliquo illud fititur: nam vel cessare illud potest, vel ignorare prouisus: & propterea bona fide triennio præscribere. adeo vt per regulam post

rat. quæ regule beneficium excludit.

12. Vt & facit defectus iuris conferentis, si nullatenus ad eum pertinet.

13. Non si impedimentum tantum aliud quod alias habentibus obstat.

14.
An sic pro-
uio ius in
beneficio
per lapsum
triennii ac-
quiratur?

triennium ius acquirat. *vt Alphons.*
add. reg. apud Chokier n. 18. & seqq.
quod Azor. t. 2. l. 7. c. 25. q. 8. post
Rebuff. Nau. & alios sequitur, et si
Chokier n. 76. *dissentit*, cui autem
notorius tituli defectus obstat,
non eundem videtur mereri fa-
uorem. *Chokier ad reg. de trien. n.*
89. & seqq. & si in possessorio ab
aduersario ne malæ quidem fidei
possessorem molestari velit. *n. 76.*
& seqq. quamuis in petitorio. quia
mala fides à regula non tam consi-
deratur, quam pacifica possessio.
Comes. ad d. reg. q. 22. & expressè
à Concilio Basiliensi. vbi propte-
rea distinguit inter aduersarium,
& Ordinarium. sed quia regula il-
lam distinctionem non expressit,
videri possunt argumenta AL-
phonsi in non notoriè nimis in-
ualido, aut criminoso titulo non
male procedere.

15.
An possit ius
ad sedem
apost. de-
uolutum
collatio ab
Ordinario
facta titu-
lum aut
colorem
tribuat?

Insuper arguitur; quod à va-
catione personatus lapsi sint an-
nus & menses nouem; & propterea
non tantum fuerit ius ad Sedem
Apostolicam deuolutum *c. 2. X. de*
concess. prob. sed etiam ipse Ord-
narius post lapsum semestre con-
ferendi iure priuatus. *c. ne pro de-*
fectu. X. de elect. in verb. eligendi po-
testate caream illa vice c. literas in
verb. quod secundum tenorem Concilij
Lateranensis essent iure instituendi pri-
uati. X. de supplend. neglig. pralat.
c. dilecto eod. vbi prouisus post se-
miestre alteri damnatus est. c. licet.
cod. vbi duo reiecti sunt, tam ab
Ordinario, quam superiore post
lapsum cuiusque tempus prouisi.
& Innocentius III. sibi ius prouid-
endi vindicauit, tamen idè in d.
c. literas beneficia idoneis assignata,
Legato suo ea de patie mia, inquit,
permutatis ab ipsis pacificè possideri. sed
quia tam pralati quam Capitula,
vt ibi refertur, id fecerant; & cum
est multitudo peccantium tolera-
ri patienter soleat: ideo eo in casu
Pontifex Legato patientiam in-
dixit, quam ipse in d. c. dilecto. &

in c. licet, non habuit. & quamuis
non vocetur ibi reseruatio hæc
deuolutio; tamè effectu coincidit,
quia nõ licet alteri præter Sedem
Apostolicam disponere. & verba
non tam sunt consideranda, quam
mens legislatoris. Sed an mens hic
fit in patientia tolerare, iuxta d. c.
literas accedente triennio; an ius
Sedis Apostolicæ non negligere
iuxta d. c. licet. magna est ratio du-
bitandi. & vt regula non suffrage-
tur, facit; quod indulgentia in
non puniendo præterita facillor
esse debeat; quam in lege ferenda
de futuris: ne illa fit incertina me-
lorum. cui accedit quod d. regula
excipiens reseruationem genera-
lem in corpore iuris clausam, non
videatur sensisse dumtaxat de illa
vnica, quæ refertur in c. 2. & 34. de
prob. in 6. de vacantibus in Curia,
vel apud Sedem Apostolicam;
quam interpretatur d. c. 34. alio-
quin enim claro & vnico verbo
potuisset explicari, dimisso in Ca-
ria vel apud Sedem non vacauerit.
& hæc regula Cancellariæ nata est
pro ea parte ex decreto Concilij
Basiliensis, quod tollens generales
& particulares reseruaciones, ex-
cepit reseruaciones in corpore iu-
ris expressè clausas, vt pluralita-
tem intelligat. neque alia tam illi
potuit esse probata, quam illa de-
uolutionum, quam Concilium La-
teranense induxit: sicut alteram
expressè probauit Clemens III. d.
c. 2. §. nos itaque laudabilem. adeo-
que videri potest Concilium Ba-
siliense pluraliter loquendo; inbe-
re voluisse d. Conc. Lateranen-
si. vt illa verba regulæ pluraliter
prolata, non sint referenda ad al-
quem errorem; vt facit glossator
Alphonsus; sed ad fontem regulæ,
d. Concilium Basiliense.

Corpus quidem iuris in regula
intelligitur, vt comprehendat De-
cretum, Decretales, Sextum, & Cetera
Clementinas, tanquam Pontifi-
cum autoritate probatas prædem,
vel compilatas. Extraneas au-
tem,

tem, quamquam ab impressoribus volumini adiungantur; id nominis creduntur adeptæ, quod extra corpus iuris vagentur; saltem corporis illius nomine non comprehenduntur. vt etiã fere loquuntur Concordata Germaniæ, in verbis

18. Extrava-
gantes non
compre-
henduntur.

placet et iuris scripti reservationibus, & Execrabilis & Ad regimen constitutionum modificatis vt sequitur &c. & d. Conc. Basiliense tam generales, quam speciales reservationes, siue per Extravagantes, inquit, Ad regimen & Execrabilis, siue per regulas Cancellariæ, aut per alias Apostolicas constitutiones introductas, hac s. Synodus abolet, statuens vt de cetero nequaquam fiant, reservationibus in Corpore iuris expresse clausis dumtaxat exceptis, vt cum Concilium Basiliense deuolutorum beneficiorum reservationem admiserit; verisimile nõ videatur Pontificem per regulã Cancellariæ voluisse excludere, cum ob d. decretum Concilij Basiliensis magno studio vbique acceptatum, & defensum, tantæ mox motæ fuerint difficultates, & tanta contentione Sanctio pragmatica Galliarum quæ illud acceptauerat, abrogata; & Concordata tam Galliarum, quam Germaniæ tanto labore confecta, vt sanè d. regula Cancellariæ, quatenus dubia fit, interpretationem capere debeat ex ratione d. Concilij Lateranensis, & Basiliensis, adeoque dicendum videatur, sub exceptionem reservationum in d. regula venire beneficia ad Sedem, seu Curiam Romanam deuoluta, & cum de ijs aliter prouideri non possit, quam ab eadem Sede, nec præstet impedimentum quod de iure non fortitur effectum, vacare adhuc intelligenda sint, & ad eam deuoluta, ibidem vacare: & sic incidere etiam quadantenus in ipsam reservationem d. c. 2. de præb. in o.

In contrarium autem facere videtur quod Concilij Lateranensis decretum sit punitorium negli-

gentiæ collatorum: vnde in locis citatis carere & priuari dicuntur, & non sub nomen & regulam reservationum curialium vocandum. vt propriè reseruata non sunt sic deuoluta. Chokier ad d. reg. de trien. n. 71.

19.
Iterum
deuolutio
an sit reser-
uatio hic?

Deinde etiam illa reseruatio vacantium in Curia, quamuis à Clemente III. in d. c. 2. laudetur; tamen Concilium Lugd. generale sub Greg. X. in c. 3. ibid. restringit, vt nisi intra mensem à vacatione in curia de ijs dispositum fuerit, Ordinarij collatores ea conferre possint: ideoque & hic post annum & menses nouem Ordinarius possit conferre, quasi post suum semestre etiam altero in curia lapsò, & amplius, sicut Concordata Germaniæ in beneficijs in mense Apostolico reseruatis vacantibus extra curiam, habent; vt post lapsum trimestre ab Ordinario conferri possint. quæ quidem æquitas est Concordatorum, sed præter parochiales ecclesias vacantes in Curia, vacante papatu ad Ordinarijs possunt conferri. c. si ad Apostol. de præbend. in 6. iuris rigor est, ne in alijs reservationibus id locum habeat. Franc. ad d. c. 3. nec vniquam Ordinarius potest se ingerere: Ioan. And. ibid. cum Papa nemo tempus præfigere possit, nec sibi præfixerit, sed an non præfixerit per d. Reg. de triennali? & ob eandem causam quæ mouit Lateranense Concilium ad inueniendas deuolutiones ad Sedem Ap. Pontifex motus in regula non sit ad admittendas ab ea deuolutiones, accedente triennio?

Denique decreta Concilij Basiliensis separata sunt, & vnum quidem admittit reservationes in corpore iuris clausas; alterum, quod de triennali pacifico agit, non excipit à beneficio possessionis triennalis prouisum ab Ordinario, in casu huiusmodi reservationis; sed quoniam hic vtimur nunc regula, in qua illa exceptio est

RESPONSVM III.

A quo tempore computandis sint 20. dies in Reg. Canc. de infirmis?

est expressa; non possumus in exceptione ab illa recedere: sed tantum quærere, vtrum sub illa lateat deuolutorum ad Sedem Apostolicam referuatio?

Porro Concilium Basiliense permisit Ordinarijs quodcumque inquirere in possessores beneficiorum. quod si æquum sit post triennium; tunc videbitur maxime recipiendum; quando non se tantum offeret aliqua tituli nullitas; sed etiam in titulo ipso malum, aut species mali; & expressa iuris repugnantia. quare, vt supra diximus de collatione lite pendente, dum alter litigantium mortuus est, tertio facta id obtinere potest: vt Iudex ex officio de eo inquirat; & cum ita est, id quod proponit d. Concilium Basili. faciat.

20. Regula non videtur debere obtinere vbi præter titulum nullitatem est species mali.

21. An super regula res iudicata in possessorio, patiat exceptionem in petitorio?

Caterum sicut initio diximus litem in possessorio motam impedire ne quis fiat in petitorio pacificus; ita super regula de triennali si in possessorio est iudicatum, tollere causam petitoriam ait Baunius in *Prax. can. lib. 3. c. 34.* vtique si super ea disertè iudicatum sit possessorem fuisse triennale, pacificum, cum titulo colorato, nam regula nec in possessione, nec in proprietate vult talem molestari. parere autem exceptionem rei iudicatæ sententiam in vim regulæ latam, quamuis diuersa sit proprietatis & possessio, ideo dicendum est; quod de causa exceptionis tam possessioni quam proprietati communi iudicatum sit, adeoque idem dicendum sit, si sententia in petitorio lata transfuit in rem iudicatam, iam non posse possessorium institui; obstante similiter exceptione rei iudicatæ. alioquin si super regula iudicatum non sit; non nascitur exceptio rei iudicatæ. quia de illa nondum est quæsitum. *l. 1. C. si ex fals. inst.*

Questionem non parum controuersam faciunt ea, quæ tradunt Ludovicus Gomez, *ad. reg. de infirm. resignat. q. 29. & quæ in contrarium Modernus Paris. ad eandem regulam in prin. Rebuff. etiam in *prax. benef. lib. 3. ad eandem regulam gloss. 10 n. 2. gloss. 12. n. 1.* admissionem exigit; sed tamen. *n. 4. 5. 6.* tempus resignationis considerat; secus quam Modernus, qui admissionis duntaxat. quasi ante nihil actum censetur. Caterum Azor. *Inst. mor. 2. lib. 7. c. 28. q. 7. quartus*, inquit, *à quo die computandis sint viginti dies, à regula præscripti non est dies, à quo computandos esse à die quo resignans præstitit consensum. hoc enim in regula ipsa exprimitur.* quod quidem est verum; sed an consensus ille cum effectu sit intelligendus, vt sit admissus & acceptatus à collatore, non exprimitur; nec quando ritè sit præstandus, cum Rebuffus. *d. gloss. 10. n. 6.* secundum stylum Romanum tradat resignationem prius esse faciendam, & postea consensum præstandum.*

Enimvero secundum ea, quæ hic proponuntur, resignatio & consensus præstatio satis perfecta videntur, per ea quæ gesta sunt coram notario, & testibus, acque Capitulo, collatore *die 26. Sept. 1639.* & verò si resignatio facta sit & supplicatio Papæ exhibita sine mandato, aut saltem solemniter, seu non nisi per literas familiares dato; vt Romæ à festinantibus sæpe fieri solet; & postea in forma solemniter præstari consensus, tum videntur illa verba, *à die præstiti consensus*, etiam rem dubiam facere.

facere. ceterum ea verba forte, ex inductione prædicti styli, per posteriores Pontifices adiecta sunt: Innocentius autem VIII. edidit regulam simpliciter sub his verbis; *ut referitur in Comment. Chokier ad reg. Cancell. cum glossate Alphonsi; item voluit quod si quis in infirmitate constitutus resignauerit aliquod beneficium sine simpliciter, sine ex causa permutationis, & postea infra viginti dies de infirmitate decessit &c.* vbi dicitur ab actu resignationis viginti dies computandi decernuntur; sed actu illo quidem, qui fit coram superiore, seu collatore; non autem notario. vt rectè Modernus n. 5. cum ille nullam recipiendæ resignationis à iure facultatem habeat. adeoque in themate veniunt computandi dies viginti à tempore actus primò gesti in Capitulo, die videlicet 26. Sept.

Rectè quidem Modernus, aliq̄ue contendunt resignationem, nisi à superiori admittatur, non exuere possessorem ipso beneficio; adeoque eo sine admissione mortuo, beneficium non posse non cenferi vacare per obitum: quia, vt id verum sit, ex eo inferri non potest in casu subsecutæ admissionis dies non esse computandos ab actu resignationis, vt statuit regula; sed ab actu admissionis. quia hæc separata sunt. in qualibus iure non procedit argumentatio. adeoque cum in casu proposito subsecuta sit Capituli admission; sumus in casu regulæ, de resignatione & collatione loquentis; & dies à resignatione, non collatione, computantis.

Vt omittamus contingere posse, vt resignatio rite sit facta, eique debeat admission, vt in c. vn. de rer. permutat. in 6. decisum est de permutationibus (vt hic à secundis commissarijs relatum est debitam fuisse) etiam collator fraudandi causa cunctetur. quando æquum erit admitti regulam, ne sit in potestate collatoris cunctando eludere

resignationes & permutationes legitimas. *contra d. c. vn. de rer. perm. in 6.* sed mora sua cuique sit nociva: *nec imputetur ei; per quem non stetit admissio, qui fecit quod per eum fuerat faciendum:* adeoque & permutatio explenda sit, etiam per superiores via appellationis, seu alia: quando irrationabiliter collator fuit morosus. & superstiti conferendum est beneficium, ex permutatione debitum, ex facta resignatione à defuncto post 20. ab illa dies, prout Modernus *vbi supra n. 7.* regulam admittit, etsi collatio non sit secuta: quod ampliando illa de collatione loquatur. quod & de admissione dicendum foret: si & de ea fieret in regula mentio. non tamen ideo peruerteret computum ab actu resignantis ineundum, vt decernit regula, præsertim dum ratio regulæ, atque anima illius, magis militat in actu resignantis, quam admittentis: scilicet suspicio fraudis, & successionis quasi hereditariæ: quam meditetur moribundus. quæ tamen suspicio tolli censetur si mors non tam sit vicina: sed vltra 20. dies absit ab actu moribundi resignantis. cuius fraudes coercere, & præiudicium Papæ, aliorumque collatorum auertere, est intentio regulæ. adeoque illa dimensionem recipit ab actu resignantis, moribundi: non alio.

Ex quibus dicendum est ad al. ^{3.} *An retrotrahatur admissio?* teram quæstionem, an admissio superioris retrotrahi possit ad tempus resignationis? hic opus non esse aliqua retrotractione. quam etiam Modernus, *vbi supra n. 4. in fin.* non admittit. *admissio* inquit, *superioris non potest retrotrahi: nec valere vt extunc; sed tantum vt ex nunc.* idque merito dicendum est. quoniam retrotractio est quædam iuris fictio: neque hanc inuenimus in hac quæstione à iure expressam. imo in iure satis dicitur *c. admonet. c. quod in dubijs. c. vlt. in verb. cum cedere sine licentia nostra ne-*
qui-

quiverit. X. de renunc. in benefici-
 libus omnem dispositionem depen-
 dere à superiori: & propterea
 etiam hoc tempus potissimum es-
 set considerandum, quod comple-
 ctur actus substantiam: *Tusf. in*
verb. retrahit quando dicatur actus
conc. 399. & sic tempus admissio-
 nis; nisi in regula aliter esset ex-
 pressum, quoad computum die-
 rum: ut ex primordiali Innocen-
 tij VIII. regula mox ostendi-
 mus, cuius intentionem non muta-
 tasse dicenda est aliqua interpola-
 tio obscurior secutorum Pontifi-
 cum. neque verò est novum pos-
 teriorum constitutionum sensum
 ex prioribus elici aut firmari:
 neque super solo resignantium
 actu, sine superiorum interventu,
 aliquid decerni; *ut in d. c. admonet.*
& in d. c. quod in abyss. adeoque hic
 à solo resignantium actu in manu
 superiorum factus dies 20. compu-
 tari ex odio talis actus.

De Institutionibus.

RESPONSVM I.

*Dispensatus super aetate quo-
 ad ordinem, an eundem
 accepto promoueri possit
 ad praeendam, cui
 ille est annexus?*

Quasitum est an conferri
 possit vacans in ecclesia
 Cathedralis A. canonicatus, &
 praebenda, cui annexus est ordo
 diaconalis H. dispensato à Ponti-
 fice, ut quando ei tantum deerunt
 tredecim menses promoueri pos-
 sit ad diaconatum; & nunc ea aetate
 est, ut intra annum in vim hu-
 iusmodi dispensationis diacona-
 tum suscipere possit?

Non posse suaderi videtur ex c.
 4. s. 22. *Concily Trid. in verb. nec alijs*
in posterum fiat prouiso, nisi ijs, qui
iam aetatem, & ceteras habilitates in-

z.
 Pro nega
 qua.

tegrè habere agnoscantur: aliter irrita
fit prouiso, & Clem. in ij de aet. &
qualitat. ibid. innotat. c. 12. vers. ne-
minem eod. Conc. Trid. aded vt &
dispensatio, per quam huiusmodi
qualitati derogatur, subreptitia
videatur haberi à c. 5. s. 25. c. 12. c. 12.
Concily. quodque dispensatio quae
contra ius est strictè sit interpre-
tanda. c. 1. s. fin. de sil. presby. in 6.
adedque concessa ad vnum ordi-
nem, non ad alium. DD. in c. fin.
ibid. & Sanchez de mat. lib. 3. disp. 1.
 & sic concessa pro diaconatu non
 ad subdiaconatum; & ad ordines
 suscipiendos concessa ad canoni-
 catus & praeendas non fit exten-
 denda. sed omnis extensio sit pro-
 hibita. *ut late Sanchez d. disp. 1.*

Possè autem videtur probari ex
 d. c. 4. in verb. *teneantur in fra canonum*
ordines recipere requisitos. & d. c. 12.
 24. d. Conc. in verb. *in Cathedralibus*
non inem ad canonicatum recipiam,
nisi qui eo ordine sacro aut sit institutus,
quem illa praebenda requirit, aut in tali
aetate, ut infra tempus à iure, & ab hac
sacra Synodo statutum. (soluet d. c. 4.
& c. 12. s. 24.) initiari valeat. ut
 Concilio sufficiat habere aetate-
 tem, qua intra annum promoueri
 possit ad ordinem regulatum:
 eamque aetatem requirere videretur
 non propter se; sed propter
 ordinem; eiusque functiones quas
 enixè requirit d. c. 4. & propter
 quae ordo exigitur. si igitur ordo
 & functiones haberi possint per
 dispensationem; non videtur in
 considerationem venire aetas tan-
 quam medium ordinarium rela-
 ta d. c. 4. & 12. cum extraordi-
 nario medio haberi possit idem finis.
 Neque verò dicendum est dis-
 pensationem extendi à facilitate
 recipiendi ordines ad praeendas:
 sed legem communem concilia-
 rem d. c. 4. & 12. eam interpre-
 tationem admittere, ut in quo
 nis Concily obtinet, verba non
 attendantur, sed prae his valeat
 anima, & voluntas legis.

Quoad verò ordines; omnia il-
 la